

Tema 5. Kultur

FAKTABLAD K3.

“På Hedenhös tid: i andra delar av världen”

Stenåldern

I Egypten byggde man pyramider och en del människor kunde både läsa och skriva. De skrev hieroglyfer på papyruspapper. De rika bodde i stora hus med vackra trädgårdar. De hade fina kläder av linnetyg och smycken av guld.

I Irak byggdes städer med stora tempel. De uppfann hjulet och skriftspråket var kilskrift. De var skickliga i matematik.

Bronsåldern

Människan hos oss lärde känna brons genom byteshandel, men så småningom lärde de sig att smälta brons. Man göt vapen, verktyg och smycken, men man fortsatte att göra redskap av sten, ben och trä, för brons var dyrt. Klimatet blev varmare. Man bodde i långhus och hade förrådshus och levde av boskapskötsel, jordbruk, jakt och fiske. Hästen blev ett vanligt husdjur och hjulvagnen uppfanns. Bilder knackades i berghällar (hällristningar), krukor tillverkades i lera och man begravde de döda i rösen.

Ute i världen hade man börjat göra redskap av järn och de första mynten var uppfunna. I Jerusalem lät kung Salomo slavarna bygga ett tempel. I Egypten

kunde man göra glas. Städer med gator av sten och hus i flera våningar byggdes.

Järnåldern

Klimatet ändrade sig, vintrarna blev långa och kalla. Man byggde stora och varma hus, långhus. En gård kunde bestå av tre till fem hus, stall till djuren och förrådshus för säd och hö. Det odlades råg och lin. Man lärde sig göra verktyg och vapen av järn och byggde smedjor. Smed blev ett yrke. Det kunde vara oroligt i landet, så fornborgar byggdes.

Slutet på järnåldern kallades vikingatiden. Då gjorde man handelsresor till andra länder.

Skrivkonsten var runor som man ristade i sten, trä eller ben. Man trodde på många gudar och man brände de döda på bål. Kristendomen gör sitt intåg i slutet på denna tid.

Romarriket var stort och mäktigt. De krigade och vann och fick större och större rike. Rom blev största staden. De byggde långa vattenledningar som förde vattnet till städerna (akvedukter). Språket var latin. I många länder i Europa hade människorna blivit kristna.

Långhuset vid Gene Fornby. Rekonstruktion av järnåldersby.

Foto: Thomas Birkö